

A Szent Kereszt felmagasztalása (szeptember 14.)

Jn 3,13–17

„Úgy fogják fölemelni az Emberfiát”

A kereszt kivégző eszköz, olyan mint az akasztófa. Inkább a szegyen fája, mint a dicsőségé. Mégis mivel a Világ Üdvössége ezen halt meg, az Egyház számára a dicsőség jelképévé lett. A bűn és a halál fölött aratott győzelem szimbóluma vált belőle. Kezdetől fogva nem volt a kereszténység általános szimbóluma, hanem csak azután, hogy nagy Konstantin édesanyja, Szent Ilona császárnő (330. k.) felkutatta és megtalálta Jeruzsálemben, a Golgotán. A Jeruzsálemi Szent Kereszt-bazilikában őrizték éveken keresztül. A keresztet a legnagyobb tisztelet illeti meg, térdet hajtunk előtte. A szerzetesi liturgiában, főleg Szent Ferenc stigmatizációja után, elterjedt a kereszt előtti elmélkedés és ima.

A kereszt átvitt értelemben a szeretetből fakadó áldozatot jelenti. Ezen áldozat nélkül nem lehet Krisztus követésére vállalkozni. A legismertebb himnusz a 6. századból Venatius Fortunatus szerzetestől származik, és magyarul így hangzik: „Királyi zászló jár elől, keresztfa titka tündököl, melyen az élet halni szállt, s megtörte holta a halált.” Pál apostol a Galatáknak írt levelében kiemeli, hogy a kereszt botrányát hirdetni kell (5,11). Az 1. péteri levél szerzője szerint Krisztus vétkeinket vitte a keresztre (2,24). Azok a keresztények, akik méltatlanul élnek, úgy élnek, mint Krisztus kereszttjének ellenségei (Fil 3,18). Jézus a bűnösök iránti szeretetét bizonyította, amikor értük vállalta a keresztthalált. A kereszten mondott hét szava Isten bocsánatát közvetíti számukra.

Az Egyház és a hívek a keresztre úgy tekintenek, mint Jézus életének csúcspontjára, ahol a jó és a gonosz, az emberi és az isteni összecsap. Ez a csúcsa az emberi bűn és az isteni szeretet drámájának. A szír vértanú akták arról tudósítanak, hogy a keresztények a gyülekezeti helyeik keleti oldalára keresztet rajzoltak. Krisztust csak akkor ábrázolták a kereszten, amikor már nem kellett tartaniuk a pogányok gúnyolódásától. Ez valószínűleg Kr. u. 200-tól elképzelhető. Ugyanis ebből a korból ered Rómában, a Palatinuszon talált gúnyrajz. Az első keresztábrázolásokon Krisztust az éberség jelképéként nyitott szemmel mutatták be, ez volt egyben istenségé-

nek a jele is. Krisztusnak az egyik legrégebbi ábrázolása a kereszten az 5. századi római Santa Sabina (Szent Szabina) -kápolnából. A 6-8 századtól kezdve elterjedt és divattá vált mindenütt Jézust a kereszten ábrázolni. 586-ban a Rabula-kódexben a miniatúra is így ábrázolja.

A mai Evangélium összekapcsolja Jézus keresztségét és a Mózes által a pusztában, a Hór hegyének közelében emelt rézkígyót (Szám 21,4-9). Az ok, hogy ott a Mózes ellen lázadó népet Isten tüzes kígyók marásával büntette. Aki feltekintett a felfeszített rézkígyóra, az megszabadult. A kígyó a Bibliában a sátán, a kísértő szimbóluma. Jézus keresztségének az összekapcsolása ezt az ószövetségi jelenetet spiritualizálja. A büntől sújtott emberek szeme előtt álló kereszt egyszerre jelenti Isten irgalmas szeretetének jelét, másrészt a megváltásért való szenvedésre is figyelmeztet bennünket. A kereszt teológiája megváltoztatta a keresztények felfogását a szenvedésről. Krisztus kereszten való szenvedésével azonosulva a helyettesítő szenvedés értékéről beszéltek. A másokért felajánlott szenvedés csak Krisztus kereszthalála után vált érthetővé követői számára.

A keresztről szóló himnusz jól foglalja össze a hívek érzéseit: *„Kereszt, üdvözlégy, egy remény, a szenvedés ez ünnepén. Kérünk, kegyelmet adj nekünk, add vétünkért vezeklenünk.”* A keresztények jól tudják, a világból nem kiirtható a bűn, és a szenvedést senki sem tudja elkerülni. De azt is tudják, hogy a szenvedésben vállalt szolidaritás és a másokért vállalt szenvedés egyben egyházépítő feladat is. Ahogyan azt Szent Pál mondta: *„Örömmel szenvedek értetek, és testemben kiegészítem, ami Krisztus szenvedésből hiányzik testének az Egyház javára”* (Kol 1,24).